

OVARTACI I FIRE DIMENSIONER

AF
MIA LEJSTED

■ Ovartaci var yderst produktiv i årtier, indtil hans skabertrang klingede ud i de sidste år af hans lange liv. Han tegnede, malede og formgav alverdens materiale fra stof, pap og metaldåser, som han klippede op i strimler til gips, papmache og metaltråd. Ovartaci arbejdede lige så let i det tredimensionelle som i tegning og maleri. Og her fristes man til at sige, at Ovartaci altid og uanset, arbejdede i flere dimensioner, når man netop tænker på de verdener, han beskriver i sine billeder.

Men tager vi dimensioner for pålydende – de fysiske dimensioner – så skal teksten her handle om et lille udvalg af Ovartacis småskulpturer, det vil sige de tredimensionelle værker. I forlængelse heraf tænkes uvilkårligt den fjerde dimension, om hvilken man siger, at det er den tid, det tager at bevæge sig rundt om skulpturen og tilegne sig den – aflæse materiale, proportioner, linjer, overflade og detaljer – og deraf det endelige indtryk. Nu er figurerne her små, og med mindre vi betragter dem i en montre, er det mere nærliggende at dreje figuren, men bevægelsen og tiden er stadig et vigtigt element.

Ser vi på Ovartacis rygefantomer, så er flere af dem rene små kunstværker – en funktionel anordning, hvor-

igennem man ifølge Ovartaci burde ryge god tobak; men samtidig er det formet og bemalet til et lille værk. Rygefantomerne har altid form som en kvindeskikkelse – idealbilledet på kvinden med de lange tynde ben og arme, hvepsetalje og ansigtet fremhævet af de store mandelformede øjne og fyldige læber. Ikke alle figurer af denne art kunne anvendes til at ryge i, enkelte er "blot" en lille skulptur forestillende det ypperste, som Ovartaci kunne forestille sig – en kvinde, indbegrebet af renhed og skønhed.

I Museets samling af skulpturer finder man en variation fra de lidt grovere udformede figurer til de mere spinkle, glatte og meget detaljerede.

Et eksempel på en skulptur af den lidt grovere karakter er kvindefiguren af små metalstykker, 40 cm høj. Selve kroppen, eller kjolen, for kvinden bærer en kjole med et kort skørt, der også er klippet i metal, er samlet af få stykker. På kjolekroppen er armene fastgjort ved skuldrene, og armene kan bøje i albue og ligeledes i håndled. I de små metalhænder er fingrene sirligt klippet ud.

Figurens ben er samlet af flere stykker metal, sammensat som ville Ovartaci efterligne musklernes placering. Stykkerne er sat sammen ved knæet, og bagsiden af benene er delt i endnu flere stykker. Alle dele er sat sammen af metaltråd. Fødderne består ligeledes af metalstykker, let foldede, hvori tærerne er klippet ud. Bagtil er der formet en hæl. Endelig

er hovedet presset og foldet let for at fremme ansigtets facon. Kvindefigurens baghoved er et tandhjul og en fjeder – et stykke mekanik fra et urværk. Det er slet ikke utænkeligt, at Ovartaci har tænkt både i de kreative baner og i symbolik, da han fandt på denne løsning. Proportionsmæssigt er ben og fødder meget større end arme og overkrop, og der kan være flere begrundelser herfor. Det kan bero i en fascination af anatomen – som om Ovartaci har dyrket opbygningen af den menneskelige krop som en art maskindel. Endelig er der det æstetiske og buddhistiske perspektiv, som var Ovartacis livstro – i denne skulptur tilnærmer han sig formen på de små Buddhafigurer, han blandt andet skabte i træ.

Kjole, arme og ansigt har Ovartaci dækket af et tyndt lag papirstrimler, mens resten af figuren står i rent metal. En oplagt forklaring er, at denne overflade er langt mere taknemmelig at male og tegne på – noget som Ovartaci satte stor pris på, når man tænker på hans forkærlighed for at bemale og dekorere. På trods af det meget lidt plastiske materiale er det lykkedes Ovartaci at skabe en kvindefigur med en vis letthed og ynde. De lange tynde arme, der er let bøjede, giver, sammen med den spinkle talje og skørtet, et indtryk af en let dans og kvindelighed.

Sammenligner man med de tidligere nævnte rygefantomer ses det, at Ovartacis optagethed flyttes fra formen til decorationen og bemalingen

på fantomerne. De udstråler en glathed og finish, enkel og langstrakt i formen med variationer i hovedform – til tider to rygehoveder – samt i armenes stilling, der ligeledes varierer.

På flere af fantomerne er det fantastisk at dykke ind i de meget sirlige bemalinger. Bittesmå blomster, striber og mønstre; på enkelte af dem finder man små kvindefigurer i færd med noget – eksempelvis at hænge tøj op på en tøjsnor eller spille på et tangentinstrument.

Selv på disse tynde kroppe er der plads til en fortælling – fornemt forenet med funktionalitet og skønhed.

Og alle dele var væsentlige i Ovartacis liv. Han var optaget af mekanik og bevægelse, han konstruerede som bekendt en helikopter og et teater med bevægbare figurer, og han var ikke mindst optaget af skønhedens betydning. For Ovartaci var det at omgive sig med smukke og betydningsfulde emner vigtigt, og ja, han ville jo gerne have udsmykket hele hospitalet.

Der var utallige dimensioner i mennesket Ovartaci. En del kommer til udtryk i hans værker – malerier, skulpturer, konstruktioner – og løfter man som her blot enkelte lag, får man en forsmag på de dybder, han selv og kunsten indeholder.

Ud af det individuelle skaber Ovartaci det universelle. Ingen lades uberørt ved mødet med hans kunst.

